

Nr 69.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 79 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet m. m.; given Drottningholms slott den 3 februari 1950.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 79 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;
- 2) lag om ändrad lydelse av 74 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;
- 3) lag om ändrad lydelse av 63 § 1 mom. lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm; samt
- 4) lag om ändrad lydelse av 11 § lagen den 6 december 1946 (nr 727) om kommunal fondbildning.

GUSTAF.

John Ericsson.

Sammanfattning.

Med anledning av ett inom handelsdepartementet utarbetat förslag till kungörelse om fastställelse av hamn- och grundpenningtaxor samt taxor å sluss-, kanal- och andra farledsavgifter föreslås vissa ändringar i lagarna om kommunalstyrelse på landet, i stad och i Stockholm. Ändringarna avse främst att Kungl. Maj:t skall få rätt att till underordnad myndighet delegera rätten att fastställa sluss-, kanal- och andra farledsavgifter i likhet med vad som nu gäller beträffande hamnavgifter och grundpenningar. Dessutom föreslås den ändringen i lagen om kommunal fondbildning, att det nuvarande undantaget för fond av överskottsmedel å hamnrörelse skall utsträckas till att omfatta jämväl fond av överskottsmedel å sluss-, kanal- eller annan farledsrörelse.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 79 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251)
om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 79 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse.

Föreslagen lydelse.

79 §.

1 mom. För att — — — dess betjänande.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar.

Hurusom beslut — — — kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

1 mom. För att — — — dess betjänande.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar *eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter* må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar. *Konungen må jämväl föreskriva att i rörelse, för vilken avgifter som nu sagts blivit fastställda, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som Konungen därtill förordnar medgiver att medlen användas för annat ändamål.*

Hurusom beslut — — — kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1950.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1947: 242.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 74 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 252)
om kommunalstyrelse i stad.**

Härigenom förordnas, att 74 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*Gällande lydelse.**Föreslagen lydelse.*

74 §.

1 mom. För att — — — dess be-
tjänande.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar.

1 mom. För att — — — dess be-
tjänande.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar *eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter* må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar. *Konungen må jämväl föreskriva att i rörelse, för vilken avgifter som nu sagts blivit fastställda, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som Konungen därtill förordnar medgiver att medlen användas för annat ändamål.*

Hurusom beslut — — — kommunal
fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

Hurusom beslut — — — kommunal
fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1950.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1947:243.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 63 § 1 mom. lagen den 15 juni 1935 (nr 337)
om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 63 § 1 mom. lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse.

Föreslagen lydelse.

63 §.

1 mom. För att — — — dess betjänande.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar.

Hurusom beslut — — — kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

1 mom. För att — — — dess betjänande.

Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar *eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter* må dock meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar. *Konungen må jämväl föreskriva att i rörelse, för vilken avgifter som nu sagts blivit fastställda, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som Konungen därtill förordnar medgiver att medlen användas för annat ändamål.*

Hurusom beslut — — — kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1950.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1947:244.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 11 § lagen den 6 december 1946 (nr 727) om kommunal fondbildning.**

Härigenom förordnas, att 11 § lagen den 6 december 1946 om kommunal fondbildning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Gällande lydelse.

Föreslagen lydelse.

11 §.

Denna lag avser ej skogsaccisfond, fond av överskottsmedel å hamns rörelse, fond som utgör prästlönetillgång för pastorat, fond, uppkommen genom avsättning av medel, som erhållits såsom vederlag för fastighet vilken för något kommunens gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit kommunen genom gåva eller testamente, eller fond bildad av annan egendom, som tillfallit kommun genom gåva eller testamente med föreskrift angående egendomens användning, eller av vederlag för sådan egendom. Ej heller avser lagen fond, som bildats enligt 7 § lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

Denna lag avser ej skogsaccisfond, fond av överskottsmedel å hamns rörelse *eller å sluss-, kanal- eller annan farledsrörelse*, fond som utgör prästlönetillgång för pastorat, fond, uppkommen genom avsättning av medel, som erhållits såsom vederlag för fastighet vilken för något kommunens gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit kommunen genom gåva eller testamente, eller fond bildad av annan egendom, som tillfallit kommun genom gåva eller testamente med föreskrift angående egendomens användning, eller av vederlag för sådan egendom. Ej heller avser lagen fond, som bildats enligt 7 § lagen den 24 mars 1916 om nyttjanderätt till gravplats.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1950.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3 februari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations-, finans- och inrikesdepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om *ändringar i kommunallagarna med anledning av avsedda nya bestämmelser om fastställelse av hamn- och grundpenningtaxor samt taxor å sluss-, kanal- och andra farledsavgifter.*

Föredraganden anför därvid följande.

Bestämmelser om fastställelse av taxa å ersättning för begagnande av hamn med därtill hörande kajer, bryggor och förtöjningsanstalter (hamn-avgifter) finnas i förordningen den 31 december 1907 (nr 137 s. 1) angående taxor å hamnavgifter. I förordningen samma dag (nr 137 s. 8) angående taxor å grundpenningar ha meddelats föreskrifter om fastställelse av taxa å avgifter (grundpenningar) för fartyg, som anlöpa lastageplats, varifrån utskIPPING i större omfattning av trävaror eller vissa andra varor äger rum och varest särskilda anstalter för sjöfartens trygghet och bekvämlighet åvägabragts. I de två författningarna regleras ingående vad sökande har att iakttaga för att erhålla Kungl. Maj:ts fastställelse av nyssnämnda avgifter. Bland annat angivas de grunder, efter vilka taxeförslagen skola vara upprättade. Vidare regleras den befattning, som olika myndigheter, främst länsstyrelserna och kommerskollegium, skola taga med ärendena, samt de skyldigheter, som hamn- och lastageplatsinnehavare ha sedan avgifterna fastställts. Några motsvarande generella bestämmelser finnas icke beträffande avgifter för begagnande av slussar, kanaler och andra farleder (sluss-, kanal- och andra farledsavgifter). Jämväl sådana avgifter ha emellertid i stor utsträckning fastställts av Kungl. Maj:t efter ansökning av anläggningarnas innehavare. I de enskilda fastställelsebesluten ha härvid i allmänhet meddelats vissa föreskrifter om vad sökanden har att iakttaga efter fastställelsen och vid ansökan om förnyad fastställelse.

I 1907 års förordningar, vilka tillkommit utan riksdagens medverkan, föreskrives icke någon skyldighet för innehavare av hamn eller lastageplats att begära offentlig myndighets fastställelse av hamnavgifter eller grundpenningar. Sådan skyldighet finnes emellertid för kommunala hamnar och

lastageplatser i kraft av bestämmelser i kommunallagarna. Sistnämnda bestämmelser äga tillämpning jämväl på avgifter för begagnande av kommunala slussar, kanaler och andra farleder. De stadganden i kommunallagarna, som här åsyftas, äro 79 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet, 74 § 1 mom. lagen samma dag (nr 252) om kommunalstyrelse i stad samt 63 § 1 mom. lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm. Enligt dessa lagrum skola vissa beslut av kommuns beslutande organ för att vinna bindande kraft underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse. Detta gäller bland annat beslut angående nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som anvisats åt densamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande. Till de avgifter, som här avses, höra bland annat just hamnavgifter, grundpenningar samt sluss-, kanal- och andra farledsavgifter. Beträffande en del av dessa avgifter, nämligen hamnavgifter och grundpenningar, gäller sedan den 1 juli 1947 att Kungl. Maj:t äger delegera sin prövnings- och fastställelserätt till myndighet, som Kungl. Maj:t därtill förordnar. Närmare uppgifter härom lämnas i det följande.

På uppdrag av Kungl. Maj:t avgav kommerskollegium *dels* den 12 juni 1943 betänkande med förslag till hamnförordning (SOU 1943: 32), innefattande bl. a. nya bestämmelser om hamnavgifter, *och dels* den 14 februari 1945 betänkande med förslag angående grundpenningväsendet (SOU 1945: 24). I de två betänkningarna föreslogs bland annat, att det skulle ankomma på kommerskollegium i stället för Kungl. Maj:t att fastställa hamnavgifter och grundpenningar. I 1945 års betänkande föreslogs samma decentralisering beträffande fastställelse av sluss-, kanal- och andra farledsavgifter. I samband därmed ifrågasatte kommerskollegium, huruvida icke jämväl Kungl. Maj:ts beslutanderätt i fråga om andra avgifter å den allmänna rörelsen, såsom bro-, torg- och parkeringsavgifter, borde delegeras på underordnad myndighet, närmast kollegium. En sådan decentralisering borde dock enligt kollegium föregås av en närmare undersökning angående de olika slag av avgifter, som här kunde ifrågakomma.

Över kommerskollegii betänkanden inhämtades yttranden från ett stort antal berörda myndigheter och organisationer. Dessa tillstyrkte i allmänhet huvudlinjerna i kollegii förslag eller lämnade desamma utan erinran. Vad angår förslaget om decentralisering av rätten att fastställa sluss-, kanal- och andra farledsavgifter lämnades detsamma utan erinran av samtliga remissinstanser utom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen samt Föreningen för inre vattenvägar. De två nämnda myndigheterna ifrågasatte, huruvida det kunde vara ändamålsenligt att ett ämbetsverk fastställde avgifterna för sådana kanal- och andra farledsanläggningar, som ägas och förvaltas av staten och vilkas eventuella rörelseunderskott måste täckas av anslag av statsmedel. Föreningen för inre vattenvägar fann det riktigast, att fastställandet av taxor för slussar, kanaler och andra farleder förbehölls Kungl. Maj:t, åtminstone så länge icke några allmänna direktiv blivit fast-

ställda beträffande de normer, som skulle vara grundläggande för avvägningen av taxorna.

På grundval av kommerskollegii betänkanden och remissyttrandena däröver föreslog Kungl. Maj:t i propositionen nr 167 till 1947 års riksdag ett tillägg till de förut nämnda bestämmelserna i kommunallagarna för att möjliggöra en överflyttning till kommerskollegium av beslutanderätten i ärenden angående fastställelse av hamnavgifter och grundpenningar. Där emot föreslog Kungl. Maj:t icke någon motsvarande bestämmelse beträffande andra avgifter å den allmänna rörelsen. För dessa avgifters del ansågs decentraliseringsfrågan böra anstå, därför att någon fullständig utredning om vilka avgifter som kunde ifrågakomma icke förelåg och därför att dessa avgifter ej voro närmare reglerade i allmän författning. Föredraganden framhöll, att det syntes vara anledning förmoda, att 1946 års kommunallagskommitté komme att uppmärksamma spörsmålet vid sin översyn av kommunallagstiftningen. Kungl. Maj:ts förslag blev i sak antaget av riksdagen, och den 13 juni 1947 utfärdades lagar (nr 242—244) angående ändrad lydelse av 79 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse på landet, 74 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse i stad och 63 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse i Stockholm. Enligt den lydelse, som dessa lagrum sålunda fått, må fastställelse av kommunalstämmas, kommunalfullmäktiges eller stadsfullmäktiges beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar meddelas av myndighet, som Kungl. Maj:t därtill förordnar. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 1947.

Den fullmakt som Kungl. Maj:t fått att överlämna fastställelsen av förut nämnda avgifter till underordnad myndighet har Kungl. Maj:t begagnat så, att genom särskilt beslut varje år uppdragits åt kommerskollegium att fastställa hamnavgifter och grundpenningar för de i beslutet uppräknade hamnar och lastageplatser, för vilka fastställelse av sådana avgifter aktualiserats det året. Orsaken till att denna väg valts och att icke beslutanderätten överflyttats till kommerskollegium genom ett generellt stadgande har varit, att utfärdandet av nya författningsbestämmelser om fastställelse av hamnavgifter och grundpenningar ansetts böra anstå i avvaktan på resultatet av 1944 års hamnutrednings arbete.

Den 6 maj 1949 avgav 1944 års hamnutredning¹ betänkande med förslag angående svensk hamnbyggnadspolitik (SOU 1949: 21). I betänkandet behandlas även vissa frågor rörande hamn- och farledsavgifter. Sålunda föreslår utredningen bland annat vissa jämkningar i kommerskollegii förslag till hamnförordning. I anslutning till förslag av utredningen att väg- och

¹ Utredningens betänkande är undertecknat av f. d. landshövdingen Axel von Sneidern, ordf., byråchefen i järnvägsstyrelsen Tage Berger, hamndirektören i Göteborg Evald Dellborg, förre hamndirektören i Malmö, överstelöjtnanten Gustaf Edlund, förste aktuarien i kommerskollegium Helmer Eneborg, direktören i Svenska Cellulosa Aktiebolaget Axel Enström, ordföranden i hamndirektionen i Kalmar, disponenten Axel Flink, vice verkställande direktören i Rederiaktiebolaget Transatlantic Bernhard Sandström, vice ordföranden i Svenska transportarbetareförbundet, tullpackhusförmannen Thor Sundin samt sekreteraren i Skånes handelskammare Eilif Sylwan.

vattenbyggnadsstyrelsens hamnbyrå skall utbyggas till en avdelning inom styrelsen och bli ett centralt organ för den statliga hamnpolitiken samt för detta ändamål utrustas med såväl teknisk och företagsekonomisk expertis som samhällsekonomisk och näringspolitisk sakkunskap förordas, att det skall ankomma på nämnda myndighet och icke på kommerskollegium att fastställa hamn- och farledsavgifter. Mot utredningens förslag angående ett centralt statligt hamnorgan ha ledamöterna Dellborg, Enström, Sandström och Sylwan reserverat sig. Reservanterna anse, att granskningen av hamnförslag ur samhällsekonomisk synpunkt bör verkställas av kommerskollegium och att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen blott bör tillhandahålla teknisk och företagsekonomisk expertis. I anslutning härtill förorda reservanterna, att handläggningen av ärenden rörande taxor å hamnavgifter och grundpenningar m. m. fortfarande skall åvila kommerskollegium.

Över hamnutredningens betänkande ha yttranden infordrats från chefen för marinen, överståthållarämbetet, flertalet länsstyrelser, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, statskontoret, kommerskollegium, lotsstyrelsen, Svenska hamnförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen i Sverige samt Svenska teknologföreningen. Till ett stort antal av de inkomna utlåtandena ha fogats yttranden från berörda stadsfullmäktige, hamnstyrelser och andra intressenter.

I remissyttrandena tillstyrkes i allmänhet icke den föreslagna utbyggnaden av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnbyrå till ett centralt organ för den statliga hamnpolitiken och den i anslutning härtill föreslagna överflyttningen från kommerskollegium till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av fastställandet av hamnavgifter m. m. Ett betydande antal remissinstanser ansluta sig till reservanternas synpunkter. Från flera håll, däribland statskontoret, lotsstyrelsen, Landsorganisationen och Teknologföreningen, framföres tanken på inrättande av antingen ett sjöfartsverk eller ett gemensamt verk för sjöfartens hjälporgan. Härigenom skulle den nuvarande splittringen i handläggningen av sjöfartsärenden kunna upphävas eller väsentligt minskas och en rationell lösning av organisationsfrågan erhållas genom sammanslagning av lotsstyrelsen, sjökarteverket samt vissa delar av kommerskollegium och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

På grundval av det föreliggande materialet har inom handelsdepartementet utarbetats ett förslag till kungörelse om fastställelse av hamn- och grundpenningtaxor samt taxor å sluss-, kanal- och andra farledsavgifter. Kungörelsen är avsedd att utfärdas på administrativ väg. Den skall dels ersätta 1907 års förordningar angående taxor å hamnavgifter och grundpenningar och dels ge vissa författningsbestämmelser beträffande fastställelse av farledsavgifter. Kungörelseförslaget torde såsom *Bilaga* fogas till statsrådsprotokollet för denna dag. Förslaget förutsätter vissa ändringar i kommunallagarna.

Departementschefen. Den år 1947 möjliggjorda delegeringen från Kungl. Maj:t till kommerskollegium av fastställelse av kommunala beslut om nya

eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen avsåg icke andra avgifter än hamnavgifter och grundpenningar. De erfarenheter som därefter gjorts ha emellertid visat, att det icke är ändamålsenligt, att hamnavgifter och grundpenningar fastställas av en myndighet, kommerskollegium, och sluss-, kanal- och andra farledsavgifter av en annan myndighet, Kungl. Maj:t. Särskilt i de fall då en hamn och en farled äro organiskt förbundna med varandra är den nuvarande uppdelningen av beslutanderätten mindre rationell. Det inom handelsdepartementet utarbetade kungörelseförslaget innehåller vissa allmänna bestämmelser om fastställelse av farledsavgifter och därmed sammanhängande förhållanden. Ett av de år 1947 anförda skälen mot en decentralisering av rätten att fastställa dessa avgifter, nämligen avsaknaden av en närmare reglering i allmän författning beträffande desamma, har därför nu förlorat i styrka. Härtill kommer att sluss-, kanal- och andra farledsavgifter bilda en avgränsad grupp, som utan olägenhet synes kunna upptagas till särskild behandling redan innan 1946 års kommunallagskommitté kommer in på spörsmålen om de kommunala avgifterna, vilket torde dröja ganska länge. Övervägande skäl synas därför tala för att förutsättningar nu skapas för en delegering till kommerskollegium av rätten att fastställa jämväl sluss-, kanal- och andra farledsavgifter.

I yttrandena över kommerskollegii betänkande angående grundpenningväsendet ha två myndigheter gjort erinringar mot att kollegium skulle få fastställa avgifterna för statliga farledsanläggningar. Det synes emellertid i allmänhet icke vara anledning att ställa de statliga farlederna i en särskild ställning. Detta har icke heller skett beträffande statliga hamnar. Skulle kollegium i något enstaka fall finna, att de hamn- eller farledsavgifter, som kollegium finner skäliga, komma att medföra driftunderskott, som nödvändigögra betydande statsanslag, bör kollegium dock överlämna taxefrågan till Kungl. Maj:ts avgörande. Bland annat med tanke på sådana fall har i den föreslagna kungörelsen (26, 37 och 42 §§) föreskrivits, att då särskild anledning därtill föreligger, kollegium äger överlämna hamn-, grundpenning- eller farledstaxeärende till Kungl. Maj:ts avgörande.

För att möjliggöra den förut förordade delegeringen av rätten att fastställa sluss-, kanal- och andra farledsavgifter erfordras, såvitt angår kommunala farledsanläggningar, ändring i 79 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse på landet, 74 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse i stad och 63 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse i Stockholm. I anslutning till den utformning, som dessa lagrum erhöilo 1947, böra ändringarna lämpligen få den formen, att fastställelse av beslut om nya eller förhöjda sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter må meddelas av myndighet, som Konungen därtill förordnar.

1944 års hamnutredning har föreslagit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bland annat skulle bli fastställelsemyndighet för hamnavgifter, grundpenningar och farledsavgifter i stället för kommerskollegium. I flera yttranden över utredningens betänkande har förordats, att lotsstyrelsen, sjökarteverket samt vissa delar av kommerskollegium och väg- och vattenbygg-

nadsstyrelsen skulle sammanslås till antingen ett sjöfartsverk eller ett gemensamt verk för sjöfartens hjälporgan. I allt fall så länge slutlig ståndpunkt icke tagits till de olika alternativ som föreligga beträffande organisationsfrågan på detta område, bör kommerskollegium vara fastställelsemyndighet för nyssnämnda avgifter.

I 11 § 1907 års förordning angående taxor å hamnavgifter stadgas, att inflytande hamnavgifter samt hamnkassans andra tillgångar i kontanta medel och fordringar jämte avkastningen av de övriga tillgångarna skola, så länge hamnavgifter uppbäras jämlikt av Kungl. Maj:t fastställd taxa, användas allenast för hamnens direkta behov, där ej tillstånd till annan användning meddelats av Kungl. Maj:t. Med hänsyn till sjöfartens och det övriga näringslivets intressen torde den nuvarande begränsningen i hamninnehavares rätt att förfoga över hamns medel böra bibehållas. Stadganden i ämnet ha intagits i kungörelseförslaget. I anslutning till nyare bokförings-system ha bestämmelserna utformats något annorlunda än tidigare, varjämte befogenheten att medge undantag flyttats till kommerskollegium. Enligt 3 § i kungörelseförslaget skall sålunda uppkommen vinst å hamnrörelse, för vilken hamntaxa finnes fastställd, i första hand tagas i anspråk för att täcka i hamnens räkenskaper kvarstående förlust. Vad därefter återstår må icke användas för annat ändamål än till att bestrida utgifter för hamnens direkta behov, varmed även avses nyanläggningar. Där skäl äro därtill, skall dock kommerskollegium äga medgiva att vinstmedlen disponeras på annat sätt. Såsom en komplettering av nu nämnda bestämmelser föreskrives i 25 § av kungörelseförslaget, att i räkenskaperna för hamn, för vilken hamntaxa blivit fastställd, ej må redovisas andra utgifter än sådana, som äro att hänföra till hamnens direkta behov. Undantag göres dock för det fall att kommerskollegium lämnat medgivande som nyss sagts beträffande dispositionen av vinstmedel. Samma bestämmelser torde böra gälla för sluss-, kanal- och andra farledsanläggningar, för vilka taxor fastställas. Stadgande härom har intagits i 42 § av den föreslagna kungörelsen. Härvid har förutsatts, att om en kommun innehar flera farledsanläggningar eller en hamn- och en farledsanläggning, kommerskollegium kommer att medgiva att den ena anläggningens medel må användas jämväl för den andras behov, såvida förhållandena i det enskilda fallet göra en sådan ordning lämplig.

Det kan ifrågasättas om 11 § i 1907 års förordning och motsvarande bestämmelser i den nya kungörelsen stå helt i överensstämmelse med principerna i 4 § lagen om kommunalstyrelse på landet och motsvarande stadganden i kommunallagarna för städerna. Där föreskrives nämligen, *dels* att vad kommun samfällt tillhör i fastighet, rörligt kapital eller inkomstgivande rättighet skall, där ej annorlunda är stadgat, användas för kommunens gemensamma behov och förvaltas på sätt i kommunallagarna sägs *och dels* att det som härflyter av sådan egendom ävensom medel, vilka tillkomma kommunen från staten eller landsting eller eljest, skall anses såsom inkomst till täckande av kommunens gemensamma utgifter. Med stöd av detta stadgande kan göras gällande, att en kommuns hamn- och far-

ledsanläggningar samt inkomsterna därav skola av kommunen disponeras och förvaltas utan andra inskränkningar än dem, som kommunallagarna föreskriva. Det torde vara tveksamt om den hänvisning till andra bestämmelser på området, som göres i lagrummet, kan anses omfatta föreskrifter, som tillkommit i administrativ ordning. Med hänsyn härtill och då dessutom inskränkningen i kommunernas rätt att fritt föfoga över hamnavgifterna möjligen kan anses röra städernas gamla privilegier, synes det vara lämpligt, att i kommunallagarna intages ett stadgande, som uttryckligen giver Konungen rätt att utfärda sådana bestämmelser som de förut nämnda. Stadgandet torde böra innehålla, att Konungen må föreskriva att i rörelse, för vilken hamnavgifter eller grundpenningar eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter fastställts, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som Konungen därtill förordnar medgiver att medlen användas för annat ändamål. Med intäkter avses här icke blott det löpande räkenskapsårets intäkter utan även tidigare influtna sådana. Stadgandet torde böra få sin plats i 79 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse på landet, 74 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse i stad och 63 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse i Stockholm i direkt anslutning till bestämmelsen i nämnda lagrum om rätt för Konungen att delegera fastställelsen av ifrågavarande avgifter.

Bestämmelser om kommunernas fondbildning finnas i lagen den 6 december 1946 (nr 727) om kommunal fondbildning. Denna lag avser emellertid icke fond av överskottsmedel å hamnrörelse. Med hänsyn till att sluss-, kanal- och farledsrörelse föreslås bli underkastad i stort sett samma bestämmelser som hamnrörelse synes nämnda undantag böra utsträckas till att avse även fond av överskottsmedel å rörelse av nu angivet slag. Ett stadgande härom synes böra intagas i 11 § lagen om kommunal fondbildning.

Såväl för hamnavgifter och grundpenningar som för sluss-, kanal- och andra farledsavgifter föreslås i kungörelsen (20, 32 och 42 §§) en bestämmelse att befrielse från eller lindring i fastställd avgift eller andra fastställda taxebestämmelser ej må medgivas viss trafikant utan skall komma alla trafikanter under lika förhållanden tillgodo. Motsvarande bestämmelse finnes i 1907 års förordningar angående taxor å hamnavgifter och grundpenningar. Bestämmelsen har den betydelsefulla uppgiften att förebygga olämplig konkurrens hamnarna emellan och hindra, att vissa företag beviljas förmåner, som icke andra företag erhålla. Det kan möjligen ifrågasättas, huruvida stadgandet är förenligt med den i 3 § lagarna om kommunalstyrelse fastslagna grundsatsen, att kommun äger själv vårda sina angelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan. Med den restriktiva ståndpunkt, som rättspraxis intagit vid bedömandet av kommuns rätt att bevilja förmåner åt enskilda industrier och därmed jämförliga företag, synas kommunallagarna knappast lägga något hinder i vägen mot ett i administrativ ordning meddelat förbud att bevilja vissa trafikanter särskilda förmåner i fråga om hamn- eller farledsavgifter eller grundpenningar. Under sådana förhållanden lär den nu be-

handlade bestämmelsen icke kräva någon ändring eller komplettering av kommunallagstiftningen.

Icke heller övriga bestämmelser i kungörelsen synas förutsätta andra ändringar i kommunallagarna än som förut föreslagits. En tillräcklig grundval för bestämmelserna torde ligga i den prövningsrätt, som förbehålles Kungl. Maj:t eller underordnad myndighet i 79 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse på landet och motsvarande lagrum i lagen om kommunalstyrelse i stad och lagen om kommunalstyrelse i Stockholm.

De föreslagna lagändringarna synas böra träda i kraft den 1 juli 1950.

I enlighet med det anförda ha inom handelsdepartementet upprättats förslag till

1) *lag om ändrad lydelse av 79 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;*

2) *lag om ändrad lydelse av 74 § 1 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;*

3) *lag om ändrad lydelse av 63 § 1 mom. lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm; samt*

4) *lag om ändrad lydelse av 11 § lagen den 6 december 1946 (nr 727) om kommunal fondbildning.*

Föredraganden hemställer härefter, att lagförslagen måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Einar Herlitz.

Förslag
till
Kungörelse
om fastställelse av hamn- och grundpenningtaxor samt taxor
å sluss-, kanal- och andra farledsavgifter.

Härigenom förordnas som följer.

Om hamntaxa.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

På ansökan av ägare eller innehavare av allmän hamn fastställer kommerskollegium taxa å ersättning för begagnande av hamnen med tillhörande kajer, bryggor och andra förtöjningsanordningar (hamnavgift). Sådan taxa benämnes i denna kungörelse hamntaxa.

2 §.

Hamnavgift må icke fastställas till högre belopp än att den årliga uppboriden jämte övriga intäkter av hamnrörelsen för år beräknas motsvara summan av

- 1) kostnaderna för hamnens drift och underhåll;
- 2) skälig ränta å anläggningskapitalet efter avdrag av verkställda avskrivningar; samt
- 3) skälig avskrivning å anläggningarna.

Utan hinder av vad ovan sagts må dock kommerskollegium fastställa hamnavgift till sådant belopp, att den årliga hamnavgiftsuppbörden beräknas överstiga den enligt första stycket beräknade uppboriden med högst tolv procent. De härigenom erhållna medlen, vilka av kommerskollegium skola bestämmas till viss procent av de inflytande hamnavgifterna, må icke utan medgivande av kollegium tagas i anspråk för annat ändamål än att täcka förlust å hamnrörelsen.

3 §.

Uppkommer vinst å hamnrörelse, för vilken hamntaxa finnes fastställd, skola vinstmedlen i första hand tagas i anspråk för att täcka i hamnens räkenskaper kvarstående förlust. Vad därefter återstår må icke användas för annat ändamål än till att bestrida utgifter för hamnens direkta behov.

Där skäl äro därtill, äger kommerskollegium medgiva att hamnens vinstmedel må disponeras på annat sätt än i första stycket sägs.

4 §.

Där ej särskilda skäl föranleda till annat, skall vid fastställelse av hamnavgift angivas det område i vattnet, inom vilket avgift må upptagas. Till sådant område må i allmänhet icke hänföras andra utrymmen än som erfordras för lastnings- och lossningsplatser, farleder till och från hamnens olika delar samt tjänliga ankar- och förtöjningsplatser. Samtidigt bör till-

ses, att området så bestämmes, att det får lämplig omfattning med hänsyn till hamnens ändamål och naturliga beskaffenhet samt ur bevakningssynpunkt.

5 §.

Hamnavgift må, där ej särskild anledning föreligger till annat, fastställas att utgå allenast för fartyg, som anlöpa, passera eller eljest uppehålla sig i hamn, och för varor, som lastas eller lossas på sådan plats, samt för flottgods, som avgår från, passerar eller ankommer till hamn.

Ha i någon hamn åtgärder vidtagits, vilka äro till nytta för blott en del av trafiken på hamnen, må skälig hänsyn härtill tagas vid avgifternas fastställande.

Grunder för hamnavgift för fartyg.

6 §.

Hamnavgift för fartyg skall fastställas att utgå enligt de grunder, som angivas i 7—13 §§.

7 §.

1 mom. Hamnavgift skall, där ej nedan annorlunda sägs, utgå varje gång fartyg ankommer till hamnen eller avgår därifrån.

För fartyg om mindre än tio tons nettodräktighet skall hamnavgiften bestämmas till visst belopp per fartyg; för övriga fartyg skall avgiften beräknas efter nettodräktigheten. Där särskilda skäl föranleda därtill, må dock annan beräkningsgrund godkännas.

Brutet tal av registerton samt vid avgiftsberäkning uppkommande brutet öretal räknas icke.

2 mom. I fall, då hamnavgift beräknas för dygn, skall dygnet räknas från klockan 0 till klockan 24.

8 §.

1 mom. Befrielse från hamnavgift skall åtnjutas för

- a) fartyg om tre tons nettodräktighet eller därunder;
- b) örlogs-, tull-, lots- och fyrfartyg samt svenska statens eller annan stats fiskeribevakningsfartyg eller fartyg för fiskeriundersökningar, då sådant fartyg användes uteslutande för sitt ändamål;
- c) fartyg, som vid tillfället användes uteslutande för isbrytning eller vetenskaplig expedition;
- d) fartyg, som tillhör hamnen eller nyttjas i dess tjänst;
- e) skolskepp, vilket icke medför andra personer än som direkt betingas av fartygets karaktär av skolskepp och vilket icke lossar annat gods än ombordvarandes reseffekter och ej heller intager annat gods än sådana effekter eller förnödenhets- eller proviantartiklar för fartygets behov eller till fartygets utrustning hänförligt gods;
- f) följande fartyg, då de icke begagnas till att ombord mot avgift befordra passagerare eller varor, nämligen
 - fartyg, som är inregistrerat hos privilegierat båtsällskap;
 - verkstadsfartyg och fartyg, som med hänsyn till inredning eller utrustning måste anses vara avsett för dykeri- eller bärgningsföretag;
 - bogseringsfartyg vid färd för inbogsering till eller utbogsering från hamnen av annat fartyg och vid färd omedelbart efter in- eller utbogseringen; samt
 - fartyg vid prov- eller besiktningresa;
 - g) fartyg, som anlöper hamnen för att intaga förnödenhets- eller proviantartiklar för fartygets behov, för utrustning, för på- eller avmönstring, för att avlämna sjuka eller skeppsbrutna, för att anskaffa läkarhjälp, på grund

av dödsfall ombord, till följd av storm eller sjöskada eller eljest på grund av trängande nöd, under förutsättning att fartyget icke lossar annan användbar last i egentlig mening än sådan, som åter intages, eller landsätter andra passagerare än sjuka och deras vårdare, skeppsbrutna eller avlidna och ej heller ombordtager passagerare eller intager annat gods än förnödenhets- eller proviantartiklar för fartygets behov eller till fartygets utrustning hänförligt gods;

h) fartyg, som från hamnen avgår till annan svensk hamn endast för reparation och därefter återvänder till hamnen.

2 mom. Utan hinder av vad i 1 mom. stadgas må för fartyg, som avses under g) i samma mom., liggetidsavgift som i 11 § 2 mom. sägs utgå, om fartyget kvarligger i hamnen mer än sju dygn eller den längre tid, som betingas av de omständigheter, vilka föranlett anlöpan det av hamnen. Har fartyget upplagts eller intagits å varv, må liggetidsavgift som nyss sagts utgå först efter trettio dygn.

9 §.

1 mom. För fartyg i inrikes fart må utgå lägre hamnavgift än för fartyg i utrikes fart.

Utgår lägre avgift i fall som avses i första stycket, skall den lägre avgiften tillämpas även för fartyg i utrikes fart, om

a) fartyget är statt på resa från utlandet och före besöket i hamnen anlöpt annan svensk hamn, där fartyget enligt fastställd taxa påförts hamnavgift för utrikes ankommande fartyg; eller

b) fartyget är statt på resa till utlandet och efter besöket i hamnen anlöper annan svensk hamn, där fartyget enligt fastställd taxa påföres hamnavgift för utrikes avgående fartyg.

2 mom. I fall, varom under a) och b) i 1 mom. är fråga, skall såsom hamnavgift icke anses avgift, som erlägges för fartyg vilket på sätt i 10 § 3 mom. sägs endast passerar hamn eller vilket inkommer i hamn endast för klarering, samt ej heller grundpenningavgift.

10 §.

1 mom. För fartyg, vilket gör regelbundna, för allmänheten tillgängliga linjeresor på hamnen i huvudsaklig överensstämmelse med turlista, som godkänts av hamnförvaltningen, ävensom för fartyg, vilket insättes i sådant fartygs ställe, skall åtnjutas nedsättning i den hamnavgift, som eljest skulle ha utgått.

2 mom. För fartyg, som minst en gång om dygnet ankommer till eller avgår från hamnen i huvudsaklig överensstämmelse med turlista, som godkänts av hamnförvaltningen, ävensom för fartyg, som insättes i sådant fartygs ställe eller som i allmänhet användes endast inom hamnen, må fastställas andra grunder för hamnavgiftens beräkning än de i allmänhet gällande.

3 mom. För fartyg, som endast passerar hamnen utan att där lasta eller lossa gods eller ombordtaga eller landsätta passagerare, må hamnavgift utgå om förhållandena giva anledning därtill; avgiften må icke i något fall överstiga vad som enligt taxan skall utgå vid fartygets ankomst till hamnen.

11 §.

1 mom. Idkas tillverkning eller handel å fartyg eller användes fartyg huvudsakligen till bostad, upplag, expedition eller dylikt, må särskild avgift utgå för tid, varunder fartyget kvarligger i hamnen.

2 mom. För fartyg, som kvarliggert i hamnen utöver sextio dygn, må för varje därefter påbörjad period om trettio dygn bestämmas särskild liggetidsavgift att utgå med högst en tredjedel av den hamnavgift, som i allmänhet skall erläggas vid fartygs ankomst till hamnen i inrikes fart.

12 §.

1 mom. Såvida förhållandena giva anledning därtill, skall lindring i hamnavgift eller befrielse därifrån åtnjutas för fartyg, som blott anlöper inom hamnens område liggande lastageplats, brygga eller liknande anstalt, vilken tillhör annan än hamninnehavaren.

2 mom. Där särskilda skäl äro därtill, må i hamntaxa stadgas avgiftsbefrielse eller avgiftsnedsettning för fartyg jämväl i andra fall än förut sagts.

13 §.

För utländskt fartyg må hamnavgiften icke bestämmas annorlunda än för svenskt fartyg, såframt det utländska fartyget tillhör nation, i vars hamnar svenska fartyg behandlas lika med nationens egna.

Grunder för hamnavgift för varor.

14 §.

Hamnavgift för varor skall fastställas att utgå enligt de grunder, som angivas i 15—17 §§.

15 §.

Hamnavgift för varor skall utgå med belopp, som i hamntaxan anges för viss enhet. Där ej särskilda skäl föranleda till annat, skall enheten utgöra 100 kilogram av varans bruttovikt och avgiften beräknas för jämna tiotal av kilogram, därvid femtal eller högre tal avrundas uppåt, lägre tal nedåt.

Vid avgiftsberäkning uppkommande brutet öretal räknas icke.

16 §.

1 mom. Befrielse från hamnavgift skall åtnjutas för

- a) vara, som befordras med fartyg, vilket är befriat från hamnavgift jämlikt 8 § 1 mom. b) eller c), under förutsättning att varan tillhör eller är avsedd för fartygets ägare eller den, som förfogar över fartyget;
- b) gods, som tagits i beslag;
- c) postförsändelse;
- d) resandes effekter ävensom av resande för eget bruk medförd cykel;
- e) vara, som lossas från fartyg, varom förmåles i 8 § 1 mom. g), och åter utföres med samma fartyg;
- f) förnödenhets- och proviantartiklar för fartygets behov;
- g) ballast, som av fartyget intages eller lossas, under förutsättning att ballasten befordras fraktfritt;
- h) gods, som tillhör hamnen eller nyttjas i dess tjänst;
- i) vara, som efter uppläggning å tullnederlag utföres från hamnen, under förutsättning att hamnavgift erlagts vid uppläggningsen; samt
- j) vara, som upplägges å transitupplag, intill dess varan förtullas, överföres till tullnederlag eller provianteringsfrilager, förflyttas till annat transitupplag eller utföres.

2 mom. Där icke synnerliga skäl föranleda till annat, skall befrielse från hamnavgift åtnjutas jämväl för personbil eller motorcykel, som resande medför för eget bruk.

17 §.

1 mom. Såvida förhållandena giva anledning därtill, skall lindring i hamnavgift eller befrielse därifrån åtnjutas för vara, som lastas eller lossas i hamnen utan att därvid föras över hamnen tillhörig kaj eller brygga.

2 mom. Där särskilda skäl äro därtill, må i hamntaxa stadgas avgiftsbefrielse eller avgiftsnedläggning för varor jämväl i andra fall än förut sagts.

Grunder för hamnavgift i särskilda fall.

18 §.

För flottgods må hamnavgift fastställas i den mån sådan avgift kan anses vara av förhållandena påkallad.

19 §.

Ha i avtal med främmande makt särskilda bestämmelser meddelats angående hamnavgift, skola dessa bestämmelser iakttagas, då sådan avgift fastställles.

För statens fiskehamnar samt statsunderstödda eller av statsmedel byggda dylika hamnar må hamnavgift fastställas enligt andra grunder än förut sagts.

20 §.

Befrielse från fastställd hamnavgift eller andra fastställda hamntaxebestämmelser eller ock lindring däri må ej medgivas viss trafikant utan skall efter bestämd, på förhand kungjord grund, som ofördröjligen skall delgivas kommerskollegium och länsstyrelsen, komma alla trafikanter under lika förhållanden tillgodo.

Ansökan och beslut om fastställelse av hamntaxa.

21 §.

1 mom. Ansökan om fastställelse av hamntaxa skall ingivas till länsstyrelsen. Avskrift av de ingivna handlingarna skall samtidigt överlämnas till kommerskollegium.

Är fråga om förnyelse av hamntaxa, skall ansökan vara ingiven senast sju månader innan giltighetstiden för taxan utlöper. Ansökan om fastställelse av ändring i gällande taxa skall såvitt möjligt ingivas senast sex månader innan ändringen avses träda i kraft.

2 mom. Sedan ansökan inkommit till länsstyrelsen, skall genom dennas försorg på sökandens bekostnad tillkännagivande om framställningen införas i allmänna tidningarna och tidning i orten. Härvid skall utsättas viss tid, inom vilken erinringar mot framställningen må göras. Äges eller innehaves hamn av annan än kommunen, skall länsstyrelsen inhämta yttrande från drätselkammaren eller kommunalnämnden. Länsstyrelsen har därefter att snarast möjligt till kommerskollegium överlämna samtliga handlingar i ärendet jämte eget yttrande.

Där ej särskild anledning föreligger till annat, skall kommerskollegium inhämta utlåtande från generaltullstyrelsen beträffande omfattningen å tullplats av område som i 4 § sägs. Innan beslut meddelas, har kollegium därjämte att införskaffa den ytterligare utredning, som må erfordras.

22 §.

1 mom. Vid ansökan om fastställelse av hamntaxa för annan hamn än i 19 § andra stycket sägs skola fogas

- 1) förslag till taxa, upprättat enligt de grunder som förut sagts;
- 2) karta och beskrivning över hamnen med uppgift om befintliga kajbyggnader och andra till hamnen hörande anstalter samt med angivande av det område i vattnet, inom vilket sökanden vill upptaga hamnavgift;
- 3) uppgift om ägande- och dispositionsrätten till det område som anges under 2) och till anstalterna inom hamnen; samt
- 4) utredning som omförmäles nedan i detta moment.

I fråga om hamn, för vilken hamntaxa icke är fastställd, skall sökanden lämna

a) uppgift å anläggningskostnaderna för dels sådana anstalter i hamnen, vilka äro avsedda att omedelbart tjäna sjöfartens intressen, och dels övriga anläggningar i hamnen;

b) uppgift å de medel, med vilka anläggningskostnaderna bestritts eller skola bestridas;

c) specificerad uppgift å värdet av hamnens tillgångar utöver själva hamnanläggningen;

d) uppgift å antalet fartyg, som under vart och ett av de senast förflutna tre kalenderåren besökt hamnen, jämte uppgift å deras sammanlagda nettodräktighet och uppgift å omfattningen av den fartygstrafik, som årligen under den närmaste framtiden kan förväntas i hamnen; samt

e) uppgift å de för hamnen viktigaste omsättningsartiklarna samt in- och utförselmängden av dessa för vart och ett av de senast förflutna tre kalenderåren jämte uppgift å omfattningen av den varutrafik, som årligen under den närmaste framtiden kan förväntas i hamnen.

För hamn med fastställd hamntaxa skall sökanden bifoga

a) sammandrag av hamnens räkenskaper för de senast förflutna fem räkenskapsåren, utvisande på överskådligt och tydligt sätt samtliga de förhållanden, vilka enligt 25 § skola framgå av räkenskaperna; samt

b) uppgift å de för hamnen viktigaste omsättningsartiklarna samt in- och utförselmängden av dessa för vart och ett av de senast förflutna fem räkenskapsåren ävensom beloppet av de för de olika artiklarna uppburna hamnavgifterna.

Äro sådana förhållanden för handen som i 5 § andra stycket sägs eller ifrågasättes upptagande av hamnavgift i fall, som avses i 10 § 3 mom., 12 § 1 mom., 17 § 1 mom. eller 18 §, skall närmare utredning i ämnet förbringas.

2 mom. Vid ansökan om fastställelse av hamntaxa för hamn som i 19 § andra stycket sägs skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 1 mom. stadgas.

3 mom. Ansökan om fastställelse av ändring i hamntaxa före utgången av taxans giltighetstid skall åtföljas av de handlingar, som erfordras för framställningens bedömande.

4 mom. Kommerskollegium skall upprätta och tillhandahålla hamntaxeformulär samt anvisningar för ansökan om fastställelse av hamntaxa.

23 §.

Hamntaxa fastställs att gälla tills vidare under fem år, där ej kommerskollegium annorlunda bestämmer. Hinder möter icke för kollegium att besluta, att giltighetstiden för fastställelse skall utlöpa vid skilda tidpunkter för olika hamnar.

24 §.

Fastställd hamntaxa skall av hamninnehavaren tryckas och hållas tillgänglig å de ställen, där avgifterna uppbäras, samt mot skälig ersättning tillhandahållas trafikanterna. Tre exemplar av den tryckta taxan skola insändas till kommerskollegium och ett exemplar till länsstyrelsen.

Räkenskaper.

25 §.

Innehavare av hamn, för vilken hamntaxa blivit fastställd, skall för hamnrörelsen föra räkenskaper, så uppställda, att sammanblandning icke sker med annan av hamninnehavaren bedriven rörelse.

Hamnräkenskaperna skola avslutas med kalenderår samt i övrigt föras så, att de utvisa

a) hamnens samtliga tillgångar och skulder samt av hamnens vinstmedel bildat eget kapital vid slutet av varje år;

b) under året uppburna hamnavgifter, särskilt för fartyg och särskilt för varor;

c) hamnens övriga intäkter för året, däribland räntor och annan avkastning av hamnens tillgångar;

d) hamnens kostnader för året, däribland drifts- och underhållskostnader och räntor, ävensom avskrivningar; samt

e) årets nettoresultat (vinst eller förlust å hamnrörelsen).

Räkenskaperna skola tillika lämna redogörelse för hamnens utgifter för anskaffande av tillgångar för stadigvarande bruk samt för hur dessa utgifter finansierats.

Ha vinstmedel använts till att bestrida utgift för hamnen, må detta icke föranleda att bokföringsvärdet av hamnens anläggningsskapital ökas.

I hamnens räkenskaper må ej redovisas andra utgifter än sådana, som äro att hänföra till hamnens direkta behov, såvida ej annat föranledes av stadgandet i 3 § andra stycket.

Besvär m. m.

26 §.

Över kommerskollegii beslut i hamntaxeärende må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, som skola hava inkommit till handelsdepartementet inom trettio dagar efter det klaganden erhöi del av beslutet.

Då särskild anledning därtill föreligger, äger kommerskollegium överlämna hamntaxeärende till Kungl. Maj:ts avgörande.

Om grundpenningtaxa.*Allmänna bestämmelser.*

27 §.

På ansökan av ägare eller innehavare av lastageplats, varifrån utskeppning av varor i större omfattning äger rum och varest mera betydande anstalter för sjöfartens trygghet och bekvämlighet vidtagits, fastställer kommerskollegium taxa å avgifter (grundpenningar) för fartyg, vilka anlöpa lastageplatsen och begagna sig av nyssnämnda anstalter i samband med lastning eller lossning av gods.

28 §.

1 mom. Vid fastställelse av grundpenningtaxa må hänsyn icke tagas till andra anstalter å lastageplatsen än sådana, som uteslutande eller väsentligen tillkommit för fartygstrafikens trygghet och bekvämlighet och som erfordras för nämnda ändamål. Därvid må anstalter, som icke enbart tjäna fartygstrafiken, medräknas endast till den del, som kan anses motsvara nämnda trafiks fördel av anordningarna.

2 mom. Grundpenningar må icke fastställas till högre belopp än att uppborlden för år beräknas motsvara summan av

1) kostnaderna för drift och underhåll av sådana anstalter å lastageplatsen, som avses i 1 mom.;

2) skälig ränta å anläggningskapitalet för de i 1 mom. avsedda anstalterna efter avdrag av verkställda avskrivningar, i den mån anordningarna bekostats av lastageplatsens ägare eller innehavare; samt

3) skälig avskrivning å de anstalter, varom under 2) är fråga.

29 §.

Där särskild anledning därtill föreligger, skall vid fastställelse av grundpenningar angivas det område i vattnet, inom vilket sådan avgift må upp- tagas.

Grunder för grundpenningar.

30 §.

Grundpenningar skola fastställas att utgå efter de grunder, som angivas i 31 och 32 §§.

31 §.

1 mom. Grundpenningar skola utgå med angivet belopp för registerton av anlöpande fartygs nettodräktighet.

Nedsättning till hälften i eljest utgående grundpenningar skall åtnjutas för fartyg, som anlöper lastageplatsen för lastning eller lossning av gods, vars sammanlagda rymd ej överstiger hälften av fartygets nettodräktighet. Vid beräkning av det lastade och lossade godsets rymd skall 1 registerton anses motsvara 1500 kilogram för gods, som i konossement eller annan handling, enligt vilken godset befordras, upptages i vikt, och 2,83 kubikmeter för annat gods.

Brutet tal av registerton samt vid avgiftsberäkning uppkommande brutet öretal räknas icke.

I grundpenningtaxa må stadgas, att för fartyg, som anlöper lastageplatsen, skall erläggas en minsta avgift av fem kronor.

2 mom. Där särskilda skäl föranleda därtill, må andra grunder än i 1 mom. sägs godtagas för beräkningen av grundpenningar.

32 §.

Vad i 8 och 13 §§ samt 19 § första stycket och 20 § stadgas beträffande hamnavgift och hamntaxebestämmelser skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl i fråga om grundpenningar och bestämmelser i grundpenningtaxa.

Ansökan och beslut om fastställelse av grundpenningar m. m.

33 §.

1 mom. Ansökan om fastställelse av grundpenningar skall ingivas till kommerskollegium.

Är fråga om förnyelse av grundpenningtaxa, skall ansökan vara ingiven senast sju månader innan giltighetstiden för taxan utlöper. Ansökan om fastställelse av ändring i gällande taxa skall såvitt möjligt ingivas senast sex månader innan ändringen avses träda i kraft.

2 mom. Innan kommerskollegium fattar beslut i grundpenningärende, skall kollegium införskaffa den utredning, som finnes erforderlig.

34 §.

1 mom. Vid ansökan om fastställelse av grundpenningtaxa skola fogas

- 1) förslag till taxa;
- 2) karta och beskrivning över lastageplatsen och anordningarna å densamma;
- 3) uppgift om ägande- och dispositionsrätten till lastageplatsen och anordningarna därstädes;
- 4) uppgift i vad mån anstalterna å lastageplatsen anses tjäna fartygstrafiken;
- 5) uppgift å de drifts- och underhållskostnader, som sökanden under vart och ett av de senast förflutna fem kalenderåren haft för olika anstalter å lastageplatsen;
- 6) förslag till beräkning av ränta och avskrivning, som avses i 28 § 2 mom. under 2) och 3); samt
- 7) utredning angående omfattningen av den rörelse, som bedrivs och är avsedd att bedrivas vid lastageplatsen.

2 mom. Ansökan om fastställelse av ändring i grundpenningtaxa före utgången av taxans giltighetstid skall åtföljas av de handlingar, som erfordras för framställningens bedömande.

3 mom. Kommerskollegium äger meddela närmare föreskrifter angående den utredning, som sökande har att förebringa i grundpenningärende.

Taxeformulär samt anvisningar för ansökan om fastställelse av grundpenningtaxa skola upprättas och tillhandahållas av kommerskollegium.

35 §.

Där kommerskollegium så finner erforderligt eller sökanden det begär, har kollegium att förordna om besiktning och värdering av lastageplatsen genom särskild värderingsnämnd.

Värderingsnämnden skall bestå av tre av kommerskollegium utsedda förrättningsmän, därav en opartisk ordförande, en företrädare för rederinäringen och en företrädare för lastageplatsägarnas intressen. I mån av behov skall kollegium ställa tekniskt sakkunnigt biträde till nämndens förfogande.

Arvode, resekostnadsersättning och dagtraktamente till förrättningsman och biträde ävensom nämndens expensutgifter skola bestridas av sökanden enligt grunder, som kommerskollegium fastställer.

36 §.

Värderingsnämnden har att avgiva utlåtande huruvida utskeppningen från lastageplatsen och anstalterna därstädes äro av den betydighet, att grundpenningtaxa bör fastställas, samt i vad mån de olika anstalterna på platsen tjäna fartygstrafiken. Nämnden skall vidare uppskatta beloppet av de poster, som angivas i 28 § 2 mom. Då anledning därtill föreligger, skall nämnden därjämte föreslå ändringar i den till prövning föreliggande grundpenningtaxan.

Närmare anvisningar för nämndens verksamhet må utfärdas av kommerskollegium.

37 §.

Vad i 23, 24 och 26 §§ föreskrives beträffande hamntaxa och hamntaxe-ärende skall äga motsvarande tillämpning på grundpenningtaxa och ärende rörande sådan taxa.

Räkenskaper.

38 §.

Innehavare av lastageplats, för vilken grundpenningtaxa blivit fastställd, skall för lastageplatsrörelsen föra räkenskaper, så uppställda, att sammanblandning icke sker med annan av lastageplatsinnehavaren bedriven rörelse.

Lastageplatsräkenskaperna skola avslutas med kalenderår samt i övrigt föras så, att de utvisa

- a) lastageplatsens samtliga tillgångar och skulder samt av lastageplatsens vinstmedel bildat eget kapital vid slutet av varje år;
- b) under året uppburna grundpenningar, däri inräknade de å lastageplatsinnehavarens egna fartyg belöpande;
- c) lastageplatsens övriga infäkter för året, däribland räntor och annan avkastning av lastageplatsens tillgångar;
- d) lastageplatsens kostnader för året, däribland drifts- och underhållskostnader och räntor, ävensom avskrivningar; samt
- e) årets nettoresultat (vinst eller förlust å lastageplatsrörelsen).

Räkenskaperna skola tillika lämna redogörelse för lastageplatsens utgifter för anskaffande av tillgångar för stadigvarande bruk samt för hur dessa utgifter finansierats.

Ha vinstmedel använts till att bestrida utgift för lastageplatsen, må detta icke föranleda att bokföringsvärdet av lastageplatsens anläggningsskapital ökas.

Av räkenskaperna skall framgå, hur lastageplatsens tillgångar, utgifter och avskrivningar fördela sig på olika anordningar.

Det åligger lastageplatsinnehavaren att, där kommerskollegium eller värderingsnämnden så finner nödigt, tillhandahålla kollegium eller nämnden lastageplatsräkenskaperna med därtill hörande verifikationer.

Om taxa å sluss-, kanal- och andra farledsavgifter.

39 §.

På ansökan av ägare eller innehavare av sluss, kanal eller annan farled fastställer kommerskollegium taxa å ersättning för anläggningens begagnande (sluss-, kanal- eller annan farledsavgift).

40 §.

1 mom. Ansökan om fastställelse av taxa å sluss-, kanal- eller annan farledsavgift skall ingivas till kommerskollegium.

Är fråga om förnyelse av taxa, skall ansökan vara ingiven senast sju månader innan giltighetstiden för taxan utlöper. Ansökan om fastställelse av ändring i gällande taxa skall såvitt möjligt ingivas senast sex månader innan ändringen avses träda i kraft.

Sedan ansökan inkommit till kommerskollegium, skall genom kollegii försorg på sökandens bekostnad tillkännagivande om framställningen införas i allmänna tidningarna samt en eller flera ortstidningar. Härvid skall utsättas viss tid, inom vilken erinringar mot framställningen må göras.

Där ej särskild anledning föreligger till annat, skall kommerskollegium inhämta utlåtande från berörda länsstyrelser. Innan beslut meddelas, har kollegium därjämte att införskaffa den ytterligare utredning, som må erfordras.

2 mom. Är fråga om anläggning, som helt eller huvudsakligen är belägen inom ett och samma län, skall ansökan icke handläggas i den ordning, som stadgas i 1 mom., utan skola bestämmelserna i 21 § i tillämpliga delar gälla.

41 §.

I fråga om ansökans innehåll skola bestämmelserna i 22 § 1 och 3 mom. äga motsvarande tillämpning. Kommerskollegium äger dock för särskilda fall medgiva undantag från nämnda föreskrifter.

Taxeformulär samt anvisningar för ansökan skola upprättas och tillhandahållas av kommerskollegium.

42 §.

Beträffande fastställelse av sluss-, kanal- eller annan farledsavgift samt därmed sammanhängande förhållanden skola i övrigt stadgandena i 2 och 3 §§, 19 § första stycket, 20 § samt 23—26 §§ i tillämpliga delar gälla.

Äro hamn samt sluss, kanal eller annan farled, som står i samband med hamnen, i samma innehavares hand, må kommerskollegium medgiva, att farleden i redovisningshänseende räknas till hamnen. För sådant fall skall kollegium föreskriva erforderliga undantag från bestämmelserna i 2 och 25 §§.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1950.

Genom kungörelsen upphävas förordningen den 31 december 1907 (nr 137 s. 1) angående taxor å hamnavgifter samt förordningen samma dag (nr 137 s. 8) angående taxor å grundpenningar.

Det ankommer på kommerskollegium att fastställa ändring i sådan hamn- eller grundpenningtaxa eller taxa å sluss-, kanal- eller annan farledsavgift, som fastställts före denna kungörelses ikraftträdande. Har Kunql. Maj:t före nämnda tidpunkt fastställt område, inom vilket hamnavgift må upptagas, äger kommerskollegium i den ordning som sägs i denna kungörelse jämväl fatta beslut om ändring i sådant område.

Har i hamnavgifts- eller grundpenningärende ansökan gjorts före den 1 juli 1950, må till och med den 30 juni 1951 ärendet helt eller delvis handläggas jämlikt bestämmelserna i ovan nämnda förordningar den 31 december 1907. Prövningen av sådant ärende skall dock städse ankomma på kommerskollegium. Fastställelse, som sålunda meddelas med stöd av äldre författning, må icke gälla för längre tid än två år.
